

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inzeratov nal se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljova ulica št. 5, pritiččno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti v Jugoslaviji:

celoletno napre, plačan . . . K 300—
polletno 150—
3 mesečno 75—
1 25—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 50 po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

V inosestavu:

celoletno K 480—
polletno „240—
3 mesečno „120—
1 „40—

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poština plačana v gotovini.

Dr. Leopold Lénaud:

Votum separatum.

4. Militarizem in antimilitarizem.

Na svoje veliko začudenje sem čital v časnikih, da je Jugoslovanski klub stavil v konstituentni predlog, naj se militarizem odpravi, dokler se pa ne odpravi, naj se vsaj zniža na najmanjšo mero, ki je potrebna.

Vojaštvo je gotovo veliko breme, morda največje, katero polaga prebivalstvo na oltar domovini. Veliki so stroški, katere zahteva od ljudstva, a še hujše so osebne žrtve mladencev, roditeljev in nevest. Vsak pameten človek bo torej stal na stališču, da mora biti to breme kolikor mogoče majhno. Nihče si ne bo nalagal večjega bremena, kakor je neobhodno potrebno. To je jasno. Manj jasno je pa, čemu stavi predlog in zahtevati, naj se sklone, da se zniža vojaštvo na najnižjo potrebno mero.

Prva in glavna dolžnost vsakega parlamenta je, da odobruje proračun. S tem ima pa že tudi pravico, da dovoljuje število vojakov. Poslanci rečejo: za vojaštvo dovolimo toliko in toliko, in sicer za to stvar toliko, a za ono toliko. Ako torej vidijo, da je nekaj vojaštva odveč, odtegnijo enostavno zanj kredite. Nobeden minister vojne ne more imeti več vojakov, kakor ima novcev od ministra financ, ta pa ne more dati več, kakor dovoli državni zbor. Državni zbor ima torej vedno možnost, da dovoljuje vojaške kredite, in vojni minister bo imel vedno toliko vojakov, kolikor jih bodo dovolili poslanci, ti bodo pa gotovo dovolili samo toliko, kolikor se jim zdi potrebno. Skleniti postavijo, naj se zniža število vojaštva na najnižjo mero, je isto, kakor reči, naj se zniža število uradništva ali učiteljsstva na najnižjo mero. Poslanec, ki je mnenja, da je kaj takega preveč, naj nastopi v državnem zboru, naj dokaže, kje in kaj je odveč, dobi za svoje mnenje večino, pa se bo zgodilo.

Nekaj drugega je pa za zahtevo, naj se odpravi vojaštvo popolnoma in nadomesti z milico ali »narodno stražo«. Pri vojaštvu je treba gledati na dvoje: na stroške in na bojno vrednost. Gledati je treba, da imamo s kolikor mogoče majhnimi stroški kolikor mogoče veliko obrambno moč. Milica je pa predvsem veliko dražja, kakor vojašči-

na. V Avstriji imajo sedaj milico, a jih stane več, kot jih je stala prej armada cele monarhije. Res, da je vrednost denarja sedaj veliko manjša, toda vrednost avstrijske milice je pa že popolnoma za nič. Milica obstoji v tem, da nihče ni dolžan služiti, nego samo kdor hoče za primerno plačo. Ker vojaško življenje vsekakor omejuje v marsikaterem oziru svobodo človeka bolj nego drugi poklici, je jasno, da bo vojni najemnik hotel biti bolje plačan, nego drugi stanovi, oziroma pojde v milico samo tak, kdor druge ne najde dela. V vojne najemnike pojde torej samo ali čisto slab material ali pa bo treba vsakega vojnega hlapca plačati vsaj tako dobro, kakor so sedaj plačane učiteljice na deželi. Naj izračuna, kdor zna, kako veliki bi bili stroški, ako bi morala na primer Slovenija vzdržavati štiri polke vojnih najemnikov?

Kakšna je bojna vrednost »milice«, vemo iz neštevilnih zgledov. Na različna »delovanja« raznih naših narodnih straž ob prevratu se mnogi še sedaj neprijetno spominjajo. Kakšni so bili vojni najemniki v srednjih vekih, so nam tipični vzgled oni »bravi« iz Manzoni-jeve povesti »Zaročence«. Srednjeveški gospodje so se med seboj pretepali in vojskovali s pomočjo najemnih čet, ki so bile pa domačemu prebivalstvu vedno bolj nevarne, nego sovražniku. V zgodovini nimamo nobenega vzgleda, da bi se bile najemniške čete v vojni dobro obnesle. Mogoče je organizirati samo manjše prostovoljno službe oborožene oddelke (orožnike, policijo) za vzdrževanje reda in varnosti v deželi, a ne večjih, za varnost države od zunaj.

Rekel bo kdo, da »milica« obstoji ravno v tem, da se potom ljudskih orožnih vaj celo prebivalstvo izuri tako, da v slučaju, ako je država napadena, prime za orožje in jo brani. Tako milico imajo bače v Švici. — Kakšna je švicarska milica, ne vem, to pa vem, da zavzema Švica čisto poseben mednarodni položaj. Švica je nevtralna republika, ne ker se je sama proglasila za tako, kakor na primer Radiceva kmečka republika, tudi ne, ker je njena nevtralnost zajamče-

na po mednarodnih pogodbah. Take pogodbe se lahko prelomijo, kakor so na primer Nemci prelomili belgijsko nevtralnost. Švica je nevtralna po svoji naravi, in vsaka sosednja vesela ima interes na tem, da to nevtralnost spoštuje. Švicarji se torej lahko igrajo »narodno stražo«, ker se ji ni treba bati nobenega mednarodnega konflikta. Naša država se pa obratno nahaja na velikih krizišnih narodov in svojo nevtralnost si mora varovati sama. Dokler je militarizem po drugih državah, ga tudi ni mogoče odpraviti pri nas.

Vedno se pritožujemo, da je naša zunanja politika premalo odločna in krepka. Hoteli bi, da bi naša diplomatija robantili, pisali krepke note. Meni se zdi nota, katero napiše diplomat, kakor menica. Ako bi jaz podpisal menico za 10 tisoč kron, bi je nobena banka ne eskompitirala, ker vsakdo ve, da je ne morem plačati. Ako jo napiše znan in premožen trgovec, se izplača takoj. Tako velja tudi nota diplomata samo toliko, kolikor kredita in veljave ima država. V zvezi Karla Habsburškega smo poslali Madžarom samo eno kratko noto in pomogla je takoj, ker so gospodje v Budimpešti vedeli, da stoji za diplomatom toliko in toliko vojašine. Ako bi bili imeli samo nekaj najemnikov in narodno stražo, bi bili lahko pisali not ne vem, koliko, a Karel bi bil vse eno sedel v Budimpešti, a njegov Lehar bi lahko z majhno močjo prikorakal v Ljubljano in v Zagreb. Istotako bo tudi v krogu prijateljev beseda našega diplomata veljala toliko več, kolikor več moči in denarja ima država. Brez vojašine ni diplomacije, tudi mednarodna finančna in gospodarska politika je v znatni meri odvisna od bojne moči države. V sled tega tudi ne smemo reči, da so stroški, katere izdamo za vojaščino, popolnoma mrtvi.

»Pax aeterna« — večni mir mora biti ideal vsakega plemenitega srca, zlasti pa bi moral v srcu vsakega vernika vedno zveneti Kristov rek: »Svoj mir vam prinašam, svoj mir vam dam« — toda pristavil je takoj: »Ne, kakor ga svet more dati.« Naš grešni svet v resnici ne more človeštvu dati miru, srečni ideal človeške družbe je še v megleni daljavi. Ovidijev zlati vek, ko bo človek topove prekal v pluge in sablje v srpe, živi samo v pravljici, zaenkrat velja, kar je napisal Goethe v svoji frimasonski pesmi:

»Auf des Glückes grosser Wage steht die Zunge selten ein; du mußt steigen oder sinken, du mußt herrschen und gewinnen oder dienen und verlieren, leiden oder triumphieren, Amboss oder Hammer sein.«

Predsednik zadnjega poljskega državnega zbora, gospod Malačowski je bil jako učen in pošten mož, ki je napisal lepo politično razpravo, v kateri je dokazoval, da Poljski ni treba nobenih trdnjav in vojakov, če: Če Poljski ne bodo imeli vojaštva, jih tudi nikdo ne bo napadel in država bo varna. — Tako se je tudi godilo. Poljski politiki so se vedno bali, da bi kralj ne imel preveč vojaštva in z njim ne ogrožal »zloto wolnoić« državljanov. Prišli so pa in si med sabo razdelili poljsko državo, a državni zbor se jim je moral še zahvaliti in podpisati smrtno obsodbo države.

Upajmo v novo bodočo človeško družbo, ki ne bo poznala vojne in vojske, ko se bo zgradilo ono kraljestvo božje na gori, katero tako lepo opisuje prerok Jehuša, in se bo jagnje skupaj paslo z volkom. Za enkrat smo še v železni dobi, kjer vlada »knez tega sveta.« Zelim, da bi človeštvo pričelo z razoroževanjem, toda naša država pri tem ne more biti med prvimi. Začnejo naj države, ki imajo večjo industrijo in višjo kulturo. Kjer je industrija razvita, kultura visoka in disciplina naroda močna, se lahko improvizirajo armade tudi ako je majhen kader stalne vojske. Kolikor manjši so pa ti pogoji, toliko več je potreba stalne vojske.

Kdor hoče državo, ne more biti praktičen antimilitarist. Na Ruskem vladajo komunisti in so militaristi, na Poljskem in na Češkem so odločilni socialisti in so militaristi, Pax aeterna ostane »desiderium collium aeternorum«, (hrepenenje večnih gričev), ki se bo nad človekom uresničil, ko mu bo duhovnik pokropil gomilo z blagoslovljeno vodo.

Naš narod je pa šele vstal k življenju in hoče živeti, tudi če je življenje boj. Saj je rekel že pobojni in potrpežljivi Job: »Militia est vita hominis super terram« — to velja še vedno za narod kot za posamnika. Zlati vek, kjer ni vojske, ne žandarja, ne dacarja, ne učitelja, vlada samo na otoku Blaznih, katerega še noben smrtni človek ni videl.

Prvi slovenski župan v Celju.

Včeraj popoldne ob 5. se je zbral novo izvoljeni mestni občinski zastop v Celju k prvi seji, da voli občinsko starešinstvo. Navzoči so bili vsi občinski odborniki. Predsedoval je najstarejši med njimi ravnatelj zemljiške knjige g. Silvester Fohn. Na dnevnem redu se je bila volitev župana in podžupana. Pri prvem glasovanju je bilo oddanih 32 glasov, in sicer: 12 glasov za kandidata demokratske stranke dr. Jura Hrašovca, 10 glasov za kandidata socialno demokratske stranke Frana Korena, 6 glasov za kandidata narodno socialne stranke Karla Zabkarja in 4 glasovi za kandidata klerikalne stranke dr. Antona Ogrizka. Drugo glasovanje je imelo isti uspeh, na kar se je vršila ožja volitev med demokratom dr. Hrašovcem in socialistom Franom Korenom. Pri tem glasovanju je dobil dr. Juro Hrašovec 17 glasov, Fran Koren 14 glasov, 1 glasovnica pa je bila prazna. Za demokratsko so glasovali tudi narodni socialisti. Predsednik Fohn je nato proglasil, da je izvoljen za župana odvetnik dr. Juro Hrašovec. Za podžupana je izvoljen narodni sociallec Karel Zabkar, za katerega so glasovali narodni socialisti in demokrati. Socialni demokrat Koren je dobil 10 glasov, klerikalec dr. Ogrizek pa 4.

Celje je torej dobilo prvega svojega slovenskega župana v osebi v narodni borbi osivelega zaslužnega prvoboritelja dr. Jure Hrašovca! Vsa slovenska javnost, ki pozna dr. Hrašovca kot odličnega narodnjaka, kot kremenitega značaja, ki je vse svoje življenje posvetil borbi za slovensko narodno stvar v Celju, bo to izvolitev pozdravila z odkritosrčnim zadoščanjem.

Politične vesti.

— Rekonstrukcija vlade. Beograd, 18. maja. V političnih krogih se mnogo razpravlja o rekonstrukciji kabineta, ne samo glede listnice notranjega ministra, ampak tudi o izmenitvi radikalnih ministrov, predvsem ministra za agrarno reformo Uzunovića. Na mesto ministra Draškovića naj bi prišel Hrvat iz demokratske stranke. Imenujejo se imena: Ribar, Roje in Krstelj.

— Trgovska pogajanja z Italijo. Beograd, 18. maja. Danes popoldne ob 4. se je vršila konferenca naših delegatov za trgovska pogajanja z Italijo. Konferenci je predsedoval g. dr. Mom-

Fran Govékar:

R. U. R.

Dramatska utopija.

Nato jih apretirajo, t. j. šolajo. Uče jih govoriti, pisati in računati. Spominjajo jih roboti kolosealen. Če bi jim predital 20 zvezkov Naučnega Slovnika, ga ponove dobesedno od prve do zadnje vrste. Novega pa si ne izmislijo ničesar. In potem jih razpošiljajo: po 15.000 komadov na dan. Pokvarjene reperirajo, nerabne pa mečejo v stope. Kot materijal.

Kajpada se svet zgraža. Take tovarne so roganje Prirodi ali Bogu! In prihajajo misijonarji, gnarhisti, agitatorji, plemenite duše ter govore robotom. Ti jih poslušajo, si vse zapomnijo in — nič drugega. Niti ne smejejo se tem različinam norcem; niti se ne razburjajo, niti ne vesele, niti ne žalostje. Samo delajo, vsak robot je za 2½ dobra delavca in po 120 dolarjev komad. Robot je brez volje, strasti, brez teka, brez smeha in brez solz. Ne je, ne pije in ne potrebuje nobene pijače. Vse dela brez mezd. Na uro stane robot ¼ centima. Skratka: ideal delavca.

Predigra. Gdč. Helena Gloriojeva, hčerka prezidentova, se je pripeljala na otok v imenu »Lige humanitete«, da bi robote osvobodila in jih

dvignila iz suženjstva. Centralni ravnatelj Domin je razjasnil, da je njen namen neizvršljiv. In pove in pokaže ji vse to, kar sem pravkar povedal o robotih.

Potem nastopijo še inž. Fabry, generalni tehnični ravnatelj, dr. Gall, načelnik fiziološkega in eksperimentalnega oddelka, Busman, generalni komercialni ravnatelj in Alquist, šef starb R. U. R.

Helena je konsternirana in končno prepričana. Tu pove dr. Gall, da dela z roboti pravkar nove poskuse: vdela ti jim hoče namreč tudi čut za bolelost. Iz golega obrtnotrgovskega vzroka! Roboti se namreč včasih poškodujejo sami. Ker jih ne boli, vtakne ta ali oni roko v stroj, si polomi preste, razbije glavno ali karkoli. Bolest bodi posledica avtomatske zaščitne malomarne samopokoške. Duše jim ne da; duša bi ne bila v interesu tovarne in izdelek bi bil potem seveda predrag.

Zdaj nadelajo roboti toliko, da so na svetu vse cene padle že na tretjino. Vse tovarne prodajajo ali pa kupujejo robote, da bi izdelke pocenile. Petsto tisoč robotov dela že na argentinskih pampah. Pšenica bo posledaj skoraj zastoj; že stane libra kruha le dva centima.

V petih letih bo vseh živih preveč in vsega blaga bo toliko, da bo brez vsake cene. Delavci bodo seveda brez

dela, uradniki brez služb, kmetje brez orodja, toda vsak si vzame lahko kar in kolikor hoče. Ne bo bede, ne bo dela, ker prav vse opravijo roboti. Človek pa se bo pečal le a tem, kar ga zabava in kar mu nudi duševni ali telesni užitek. Morda pridejo pred tem še strašne reči, toda človeškega suženjstva bo konec, nihče več ne bo plačeval kruha za zdravjem in častjo. Tako prorokuje dr. Gall.

Le Alquist se boji tega »praja bo- dočnosti«, češ, delo je bilo vendarle užitek in v utrujenosti je bila človeška čast!

Domin pa odgovarja: »Človek boš posledaj svoboden in dovršen! Nobene druge naloge ne boš imel, nobene skrbi, kakor izpolniti samega sebe! Gospod boš stvarstvac.

In ravnatelj povabijo Heleno na obed. Vsi zaljubljeni vanjo. Po tolikih letih na otoku prva ženska, ki je imela vse glave. Tovariši odhite pripraviti mizo, a Domin jo zasnubi ter objame. In uda se mu.

Prvo dejanje se godi ob desetletnici, odkar je Helena prišla na otok v tovarno R. U. R. Vsi ravnatelji ljubijo Heleno, prinese ji prekrasnih, seveda čudovito umetno vzgojenih cvetic in različnih dragocenosti v dar. V luki pa stoji ladja s topovi in vsi ves teden ni ne brzjavk ne pošte. Medtem so se namreč po svetu dvignile revolu-

cije delavstva proti robotom. Toda kapitalisti so oborožili robote, vnele so se vojne in roboti so poklali vse, tudi žene, starce in otroke, čez 700.000 državljanov.

Helena je grozno; prosi soproga Domina, naj zapre tovarno in naj s tovariši in ženo vred odpluje nekam, kjer začne normalno življenje. Tudi Domin je razburjen: v Havru so se pobunili roboti! Fabrikati so postali domišljavi in nevarni.

In Helenina stara pestunja Nana, zastopnica starega reda in morale, se zgraža nad roganjem Bogu, ki je stvaril človeka po svoji podobi ter določil, kako se imajo spoštovati in roditi ljudje. Strašna kazen ne izostane, prorokuje starka. Pa saj je že tu: nobena ženska na svetu več ne rodi otrok in tudi Helena je v zvezi desetletnem zakonu ostala brez potomca. Konec bo človeštva! Bog je ubil žensko plodnost. Kakor Bogovi so hoteli biti tovarnarji R. U. R., a kakor je Bog izgnal človeka iz raja, tako ga izžene zdaj iz vsega sveta.

Alquist zopet tudi sam zida. Tesno mu je postalo od vsega napredka, zato se je vrnil k težkemu delu. To mu je uteha. In misli, da je bolje priprosto zidati, nego izmišljati velike načrte. Reakcionarstvo mu daje srečo in preveliki napredek ga ubija duševno. In celo zopet molit! »Gospod Bog, hvala

ti, da si me utrudil! Bog, razsvetli Domina in vse te, ki blodiš: uniči njih dejanje in pomagaj ljudem, da se vrnejo k skrbem in delu; reši človeštvo pogube, ne dopusti, da bi trpeli škodo na duši in telesu, osvobodil nas robotov in varuj gospo Gospo Heleno, amen!« Tako molit Alquist po sladko utrudljivem zidanjem.

Oh, nič ni strašnejšega, nego dati ljudem raj na zemlji! Zakaj žene več ne rode? Zato ker je ves svet postal Domina Sodoma. Vse ljudstvo je ena sama blazna, živinska orgija. Nihče ne dela, ne skrbi, niti roke mu ni treba iztegniti po jedi; siple se mu naravnost v usta, da mu niti vtati ni treba. Domini roboti opravljajo vse. Možem, ki so odveč, žene ne rode. Zato človeštvo izmr, odpade kakor suho listje z vej.

Dr. Gall pa je napravil zopet še dovršenejšega robota. Radiusa. Dal mu je največje možgane. On že samostojno misli! In zato je uporen. Noče delati. Zahteva, naj ga denejo v stope! »Čemu nas sovražite?« ga vprašuje Helena.

»Niste kakor roboti. Niste tako sposobni. Roboti delajo vse. Vi le ukazuje. Delate nepotrebne besede!« odgovori Radiusa. »Zato nočem nobenega gospoda. Vse vem sam. Sam hočem biti gospod, gospod ljudem. Jaz dosežem vse.«

(Dalje prihodnjik.)

čilo Ninčič šef naše delegacije. Na konferenci se je sprejelo definitivno stališče glede naših zahtev. Iz Rima poročajo, da odpotujejo te dni v Beograd člani italijanske delegacije.

— Rimska konferenca. Beograd, 18. maja. Minister za trgovino in industrijo je imenoval dr. Radosavljeviča, sekretarja načelnika v svojem ministru, za eksperta za finančno - bankarno vprašanje na rimski konferenci nasledstvenih držav.

— Iz ustavnega odseka. Na seji ustavnega odseka dne 18. t. m. se je razpravljalo o izpremembah, katere je predlagal Jugoslovanski klub glede čl. 12. Klub je zahteval, naj se izpusti stavek: »Način, kako se bodo vzdrževale te vezi, se uredi z zakonom.« Zahteval je tudi naj se izpusti takozvani »kancelarski paragraf«. Po kratki debati so bili predlogi Jugoslovanskega kluba odklonjeni. Poročevalec dr. Laza Marković je izjavil, da se bo ustavni odsek vrnil k 12. členu, če bi došlo do sporazuma o ostalih členih. Pri členu 13. (o tisku) je bilo več predlogov za izpremembe. Končno so bile sprejete izpremembe, za katere so se sporazumele večinske skupine. Koncem 3. odstavka, kjer se govori o dolžnosti sodišča, ki mora v 24 urah potrditi ali razveljaviti ustave, je sprejet dostavek: »V nasprotnem primeru se smatra, da je ustave razveljavljena. Redno sodišče odločuje o povrnitvi odškodnine neodvisno od sodniškega odloka glede razveljavljanja ustave.« V zadnjem odstavku mora slediti besedam »s posebnim zakonom o tisku se odredi tole:« kdaj in v katerem primeru in na kateri način morajo osebe, ki so našteje zgoraj, odgovarjati za prestopke potoma tiska. Pri členu 14. je bil sprejet predlog socialistov, naj se izpuste besede »v mejah zakona«, namesto tega pa se ustavi v člen »podrobneje naredbe se odrede z zakonom«. Pri prijavi zborovanja pod milim nebom se mora reči: »Najmanj 24 ur poprej, pri členu 16. pa se v predzadnji stavki uvrste besede: »država bo podpirala delo za povzdigo ljudske izobrazbe.« Pri členu 17. ki govori o tem, da je zajamčena tajnost brzojav, se dodajo besede »in telefonskih pogovorov«.

— Vprašanje Pečuha. Iz Beograda poročajo, da je ministrski predsednik Pašić sprejel v svojem zasebnem stanovanju bivšega madžarskega vojneke ministra Belo Linderja, ki je sedaj naš državljani. Razpravljalo se je o vprašanju pripadnosti Pečuha in okolice. Linder je posetil tudi antantne poslanke v Beogradu in prosil, da se jugoslovanska okupacija Pečuha podaljša še za pet let.

— Manifest Radićevcev. »Jutrarni list« doznava, da bo 62 poslancev iz Hrvatske, ki nečejo sodelovati v konstituenti, v par dneh izdalo razglas ljudstvu, v katerem bodo razložili svoje postopanje in naznaili delo v konstituenti za delo, ki za hrvatski del naroda ni obvezno. V tem razglasu se objavijo tudi uspehi zborovanja, ki se je vršilo pred Binkošti.

— Iz imunitetnega odseka. Imunitetni odsek je sprejel ostavko dosedanjega predsednika dr. Gjurišića. Na njegovo mesto so postavili Odo Krstića. Odsek je sklenil, da izroči sodišču poslanca Janečka, Radića in nekatere druge.

— Obravnava proti izdajalcem. Glavna obravnava proti dr. Šušljaju in tovarišem bo v četrtek, 2. junija ob petnajstih pred zagrebškim sodiščem.

— Ustanovitev rusko - srbske družbe v Beogradu. Iz Beograda poročajo: Pred kratkim v Beogradu kot dnevnik izhajajoči ruski dnevnik »Novoje Vremja«, ki stoji pod vodstvom Suvarova, piše: V Beogradu se je osnovala rusko-srbska družba, ki ima namen, da ustvari ruskim beguncem v inozemstvu z materialnimi sredstvi ugodnejše življenjske pogoje. V vodstvu družbe je tudi ministrski predsednik Pašić ter sodeluje v njej vsa odlična srbska družba.

— Nova stranka? Iz Beograda poročajo, da namerava dr. Ante Trumbić ustanoviti novo stranko, katere pristaši naj bi bili vsi hrvatski elementi, ki so proti sedanji ustavi.

— Prepovedan komunistični list. Beogradska policija je prepovedala izhajanje komunističnega lista »Borba«, ki naj bi izhajal dvakrat na teden.

— Poincaré proti Nemčiji. V »Revue des Deux Mondes« piše Raymond Poincaré, da londonska konferenca ni izpolnila ne Briandovih ne njegovih želja. Glede razorožitve pravi, da se poslužuje Nemčija nezakonitih vojaških organizacij, s katerimi ogrožuje Poljsko. Francija mora imeti odprte oči, da je ne preseneti lepega dne oživljena Nemčija.

— Novi francoski poslanik v Vatikanu. Iz Pariza javljajo, da je senator Journard imenovan za poslanika v Vatikanu. Journard je bil za časa vojne vrhovni komisar za Grško.

— Znanja politika sovjetske Rusije. Sovjetski Machiavelli, komisar za zunanje zadeve Čičerin, je izdal okrožnico o zunanji politiki Rusije. Čičerin konstatira gospodarsko uničenje Rusije in naglašja, da je bodočnost sovjetske Rusije odvisna edino le od tega, kako bodo sovjetski politiki izbrali mednarodni položaj. Čičerin pravi, da je versailleski mir le kočček papirja, in tudi da so mednarodni konflikti neizogibni. Sovjetski diplomati naj provocirajo mednarodne konflikte in naj izrabijo vse težkoče, ki so trenutno na Balkanu in v Mali Aziji. Največji trijumf sovjetske zunanje politike bi bila vojna med Francijo, Anglijo in Italijo. Angleska se mora sprijazniti z Nemčijo. Sovjetski diplomati morajo delati z vsemi silami, da se to izvrši.

Volitve v italijanski parlament.

ŠTIRJE DOBLJENI MANDATI NA GORIŠKEM.

— Gorica, 18. maja. Glavni skrutinij še ni končan. Še le v petek bodo objavljeni uradni rezultati volitev na Goriškem. Po dosedanjih neoficielnih poročilih so Jugoslovenci prioborili na Goriškem štiri mandate. Izvoljeni so: dr. Josip Wilfan, Virgilij Šček, dr. L. Podgornik in Josip Lavrenčič. Peti mandat je dobil s pomočjo jugoslovenskih glasov na Krasu komunist Tuntar. Slavna zmaga Jugoslovenov na Goriškem je napravila v vseh slojih in v javnosti globok vtis. Italijani so se do zadnjega nadejali, da se jim posreči prioboriti vsaj eden mandat. Vseled tega vlada v italijanskih nacionalističnih krogih veliko ogorčenje in poparjenost. Poskusili bodo vse trike in metode, da bi volitve na kak način razveljavili.

OFICIJELNA OBJAVA IZIDA VOLITEV V TRSTU.

— Trst, 18. maja. Včeraj ob 2. popoldne je bil v dvorani deželnega sodišča uradno objavljen izid volitev v Trstu. Zadevni uradni posli so trajali 4 ure. Kot zastopnik Jugoslovenov je tej uradni objavi prisostvoval dr. Fortunat Mikuletič. Celokupno s preferenčnimi glasovi je prešla lista fašistov: Giunta 21.777, Banelli 18.472, Suvich 17.604. Četrta fašistovski kandidata je propadel, ker je bil njegov volilni količnik znatno manjši kakor pa komunistični glasovi. Kot četrti je bil izvoljen komunist Nikola Bombaceti, ki je prejel 6667 in 4525 preferenčnih glasov. — Jugoslovanska lista (dr. Slavik) je dobila 2930 glasov in 2284 preferenčnih, tedaj skupaj 5214.

— Trst, 18. maja. Neoficielni rezultati volitev v Istri, ki so vršile v znamenju najbrutalnejšega fašizma, so sedaj znani. Fašistovska glasila priobčujejo o teh volitvah zmagoslavne članke. Nasprotno pa trevratno zamočujoč sijajno jugoslovensko zmago na Goriškem, samo kronistično bilježijo, da so v tem okrožju izvoljeni štirje Jugoslovenci. Rezultati volitev po posameznih političnih okrajih v Istri so sledeči:

Okraj	J.N.S.	ital. blok.	kom.	sov.	rep.	kler.
Voloska	5324	971	—	52	—	—
Pizla	1109	3159	67	42	17	39
Pilj	603	9121	2357	600	547	316
Porat	200	7816	173	505	1152	489
Noper	3398	3569	1097	2024	820	1280
Lušnji	222	3878	3	—	—	—
Skupaj	10.852	28.946	3697	3631	2636	3323

Izvoljeni so: Jugosloven dr. Josip Wilfan, ki bo ta mandat odstopil

svojemu listnemu nasledniku, dr. Uliku Stangorju in pet fašistov: Bilucaglia, Albanese, de Berti, Mraeh in Pogatschnig. Slednja dva sta renegata

— d Split, 18. maja. Jugoslovenci v Zadru so se vzdržali volitev v rimski parlament. Italijani so glasovali za Krekicha. Na otoku Lastovo je od 400 volilcev glasovalo 35 oseb.

— Rim, 18. maja. V Rimu je bilo izvoljenih 7 kandidatov nacionalnega bloka (8 nacionalisti, 1 fašist in 3 liberalci), dalje 4 socialisti, 3 klerikali in 1 republikanec. Med nacionalisti je izvoljen Federzoni, propadel pa je urednik Dalmatincev dr. Dudan.

— d Rim, 17. maja. Nadaljnji začasni izidi volitev potrjujejo približno dosedanjim cenitev, da bo blok imel v zbornici šibko večino. Doslej je znanih nekako 400 izidov, in sicer imajo člani nacionalističnega bloka 150 mandatov, h katerim pride še 40 ministerjalcev in 6 Giolittijancev, socialisti 98 (izgubili 34, pridobili 6), pristaši ljudske stranke 83 (izgubili 14, pridobili 9), komunisti 10 (pridobili 7), republikanci 7 (pridobili 5) mandatov. V Tridentu so bili izvoljeni 4 pristaši ljudske stranke in dva socialisti, v Trstu dva pristaša nacionalističnega bloka, en republikanec in en komunist. Milanski »Avanti« računa v svoji nocojšnji izdaji, da bodo imeli socialisti 120 mandatov. List z zadovoljstvom ugotavlja, da so nasilja fašistov proletarijat oživila. Glasilo ljudske stranke meni, da dobi ljudska stranka, ki je bila doslej zastopana z 101 poslancem, sedaj 106 mandatov.

— d Rim, 18. maja. V Spezziji je prišlo pri volitvah do nemirov, pri katerih je bila vržena ena bomba. Štiri osebe so usmrčene, 12 jih je pa ranjenih. Proglasila se je splošna stavka. Tudi v Turinu in Veroni je prišlo do spopadov, pri katerih je bila v obeh mestih po ena oseba usmrčena.

— d Rim, 18. maja. V okolici Florenza je prišlo med fašisti in komunisti do spopada. Pri tem je bil en pasant usmrčen. V Livornu je bilo proti skupini fašistov oddanih več strelav, ki so raniili dve osobi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Salata poslanik v Beogradu.

— Trst, 18. maja. Današnja »Era Nouva« javlja iz Rima, da bo komisar za osvobojene zemlje senator Salata imenovan za poslanika v Beogradu.

Zgornje-Slezjsko uprašanje.

— d Varšava, 18. maja. (Brezzično) Frontno poročilo vstašev z dne 16. t. m.: Sovražni napadi pri Velikih Strelcah so bili odbiti. Pri Ratiboru boji sprednjih straž.

— d Berlin, 18. maja. Nota, katero je predsednik medzavezniške vojaške komisije general Nollet poslal nemški vladi, vsebuje v nadaljnjem odstavku določbe o policiji. Zlasti vztraja komisija pri tem, da naj se sedanji zeleni policiji odzame značaj mobilne vojaške čete, da se prepove vsaka osebna izmena med policijo in vojaštvom, da se odpravijo vse policijske letalne formacije in naposled, da se zmanjšajo te kategorije na 150.000 mož. Za to potrebne prenosne se morajo izvršiti pred 15. julijem.

— d London, 18. maja. Diplomatski sodrnik lista »Daily Mail« javlja: Splošno se meni, da bi se gorenjslezjsko industrijsko ozemlje ne moglo deliti brez resne gospodarske nevarnosti. Vendar pa je zelo neverjetno, da se bo odločilo o provinci kot celoti.

— d London, 18. maja. »Morning Post« objavlja brzojavko, katero je Korfanti poslal Lloyd Georgeu, odgovarjajoč na njegov odgovor v spodnji zbornici o Gorenji

Lloyd George o Zgornji Sleziji.

— d London, 18. maja. Lloyd George je pooblastil Reuterjev urad, da objavi nastopno: »Vzdržujem izjave, ki sem jih podal v spodnji zbornici glede Gornje Slezije. Seveda morem prevzeti odgovornost samo za to, kar sem resnično rekel, ne pa za potvorenje izveleke iz mojega govora. Skoraj so glasno odobravanje mojih izjav v ameriškem, italijanskem in angleškem časopisju kaže, da hočejo veliki narodi, ki so se v svetovni vojni borili ob strani Francije, lojalno tolmačiti versaillesko mirovno po-

litija zahteva od Poljske odškodnine.

slanstvo poljskih kmetov iz Gornje Slezije je prišlo v Varšavo k voditelju italijanske vojaške komisije Romeiju in mu ponudilo nekaj milijonov nemških mark kot odškodnino za padle žrtve in njih svojce. Romei je ponudbo v soglasju z italijanskim poslanštvom odbil.

Austrijsko-madžarska pogajanja.

— d Budimpešta, 18. maja. Pooblaščenca madžarske in avstrijske vlade so z ozirom na gospodarske potrebe obeh držav sklenili dogovor glede provizorne ureditve blagovnega prometa med Madžarsko in Avstrijo. Madžarska vlada se sedaj posvetuje glede odobritve tega dogovora.

Briand in Lloyd George.

— d Rim, 17. maja. Kakor doznava Agence Havas iz Londona, se niti koncem tega tedna niti prihodnji teden ne bo vršil sestanek

med Briandom in Lloyd Georgeom ter tudi ni sklicana seja vrhovnega sveta.

Francoski parlament.

— d Pariz, 18. maja. Jutrišnja seja francoskega parlamenta se pričakuje z veliko napetostjo. Velika debata o zunanji politiki se bo takoj pričela. Prijavljenih je cela vrsta interpelacij, predvsem znana

interpelacija poslanca Tardieuja glede določitve nemškega dolga na 132 milijard. Velja je tudi interpelacija poslanca Marguina o politiki v Osrednji Evropi.

Turki in Albanci.

— d Beograd, 18. maja. Presburo doznava iz Londona: »Morning Post« javlja iz Carigrada, da je Mustafa Kemal paša v angorskem parlamentu izjavil, da ima

Turčija v Albaniji važne interese in da je dovolil nekaterim častnikom albanskega rodu, da odidejo v Albanijo in tam organizirajo boj proti Srbom.

Za neodvisnost Irske.

— d Washington, 18. maja. (Brezzično) Lord Hugh Cecil se zavzema za ustanovitev neodvisnega kraljestva Irske z armado, toda brez mornarice, pod vlado člana hi-

še Windsorske, na primer Walskega princa. Ako bi izbruhnila vojna, bi mogla Anglija odpraviti irsko ustavo.

Iz naše kraljevine.

— Regentovo potovanje. V kratkem poseti regent Bosno, Hercegovino in Dalmacijo, nato pa bo odpotoval na francosko - italijansko riviero, kjer se sestane s princino Jeleno.

— Ustavljen promet na progi Beograd - Niš. Beograd, 18. maja. Srečnice se je pred Ripanjim predorom udrla zemlja v dolžini 50 m ter je zato ustavljen ves promet na progi Beograd - Niš.

— Splitski škof umrl. Dne 17. t. m. je umrl v Splitu škof dr. Šarič, ki je bil del časa bolan. Imel je vnetje pljuč. Zadnje dni je nastopila paraliza srca, kateri je podlegel. Bil je 54 let star. Pogreb škofa dr. Šariča bo v Veprincu v kapeli, ki jo je zgradil sam, ko je bil tamkaj pomočnik škofa.

— Italijanski konzulat v Splitu. Dne 17. t. m. je bil svečano odprt italijanski konzulat v Splitu. Svečanosti so se udeležili tudi zastopniki naših oblasti. Pred konzulatom je bila postavljena četa italijanskih mornarjev ladje »Puglia«. Trdijo, da bo »Puglia« zapustila Split.

— Prepovedan list. Notranje ministrstvo je za našo državo prepovedalo list »Oslobodjenje«, ki izhaja na Dunaju v srbskem jeziku in piše s komunističnimi tendencami.

Neodrešena domovina.

— Sramotna zmaga. Na vse grlo kriče fašisti, da so zmagali.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 19. maja 1921.

— Klerikaleci in izid občinskih volitev. Kakor volitve v konstituentno, tako porazno so se končale za klerikalece tudi občinske volitve po Sloveniji. Ta poraz skušajo sedaj klerikalni listi prikriti s tem, da dan za dnevom bobnajo v svet, da so pri občinskih volitvah dobili 75, 70% vseh mandatov. S tem kričanjem nameravajo nametati peska v oči zlasti beogradskim krogom. Toda ta krič in vik nima zaželjenega uspeha, čeprav si dajo klerikalni listi iz Beograda poročati, da se Pašiću in Davidoviću kar tresejo hlače z ozirom na kolosalne uspehe, ki si jih je baje izvojevala Koroševa stranka v Sloveniji. Klerikaleci sedaj že sami uvidevajo, da jim to bobnanje ni posebno uspešno, zato so postali že ponižnejši in danes govorijo samo še o 63% vseh mandatov. No, tudi teh 63% bo izklopelo kakor sneg na solnce! Vemo namreč docela zanesljivo, da je uradna statistika nad vsak dvom vzvišeno dogmata, da klerikalci niso pripadli niti 50% vseh občinskih odborikov v Sloveniji.

— Županska volitev v Ptuj razveljavljena. Pritožbi proti izvolitvi socialnega demokrata Losinškega za župana v Ptuj je ptujsko okrajno glavarstvo ugodilo in razveljavilo izvolitev. S tem pa stvar še ni končana. »Naprej« namreč napoveduje, da vložijo socialno-demokratska stranka proti temu ukrepu okrajnega glavarstva pritožbo na deželno vlado.

— Sprejemi pri deželnem predsedniku. Predsednik deželne vlade g. dr. Vilko Baltič odpotuje danes v uradnih poslih v Beograd. Zato do nadaljnjega odpade vsak sprejem pri deželnem predsedništvu.

— Delegat ministrstva financ v Ljubljani, dr. Karel Šavnik se je 18. t. m. odpeljal službeno v Beograd, od koder se povrne v približno desetih dneh.

— Komunizt župan na Viču. Na Viču je bil izvoljen za župana komunizt Rudolf Gale. »Novi

čas« in »Slovenec« ga previdno imenujeta »republikanec«, za podžupana pa socialni demokrat Klemenčič. Poleg Most ima torej tudi Vič svojega komunističnega župana. No zdi se, da ne bo boljševiski župan dolgo osrečeval viške občine, ker vlada baje ne namerava potrditi izvolitev komunistov za župane.

— Volitev župana v Mariboru. Iz Maribora nam poročajo: Po naj-novejših vesteh se pričakuje, da se ne glede na izid predložene rekurza skliče že za to soboto novoizvoljeni občinski odbor in da bo ob tej priliki vladni komisar apeliral v interesu nujnih občinskih poslov na sporazum glede izvolitve župana. Sodeč po sedanjem razpoloženju strank ni posebnega upanja na usadovoljiv izid tega poskusa.

— Volitev župana na Štajerskem. Pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah je izvoljen za župana znani nemškutar, avstrijakant in klerikal Aubel. Socialdemokratska župana sta izvolili občini Pekel pri Poljčanah in Kamnica pri Mariboru. Kovačja vas, Bukovec in Sv. Marijeta na Dravskem polju pa imajo samostojne župane.

— Triglavski kamen za spomenik vojvodi Mišću. Darovali so nadalje Ljubljanska kreditna banka 500 K; g. dr. Fran Windischer, tajnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani 100 K; in ga. Ana dr. Ilešičeva v Ljubljani 40 K (v včerajšnjem izkazu je svota pomotoma izostala). Hvala! Pripominjamo, da bomo denar, ki bi moral preostati, porabili za sklad, da se postavi vsaj skromen nagrobni kamen možu, ki počiva na pokopališču pri Sv. Križu in ki smo nanj popolnoma pozabili Slovenci in Srbi — skladatelju naše državne himne

»Bože pravde« in naše narodne himne »Naprej zastava Slave« — Davorinu Jenku.

— V občini Jurjevici je bilo vpisanih 145 volilskih upravičencev. Glasovalo je le 87 volilcev. SLS je dobila 47 in gospodarska stranka 40 glasov, torej 9 oziroma 7 odbornikov. Dne 15. t. m. se je vršila volitev župana in občinskih svetovalcev. Res da je med 16 odbornikov 13 somišljenikov SLS in ostali trije JDS. Vendar je ob konstituiranju občinskega odbora zmagala gospodarska treznost in poštenost nad strankarsko slepostjo in samogoltnostjo. Vsi trije somišljeniki JDS so bili namreč z večino izvoljeni v občinsko predstojništvo. Županil bo torej zopet naš dični France Kovarčič, ki je bil eden redkih županov, ki so morali l. 1914. v korist ljudskih pijavk zapustiti svoje občine in odrinuti na vojno. Med občinskimi svetovalci pa se nahajata tudi »starodavni, liberalni Zagnj Johana«, bivši dolgoletni župan jurjeviški. Tudi na tega moža se je pred kratkim spravila ogabna pijavka, ki se je v težkih časih rešeterskega siromaštva nešteto krat navžila Johanovih dobrotljivosti. Gospodje okoli Domoljuba, pa recite, da ni to temeljit obračun z Vašimi pijavkami, obračun, ki so ga pa izvršili trezni sosedje s tem, da so dahi obema imenovanima najvišje priznanje in zaupanje, ki jih morejo dati.

— Imenovanje v poštne službi. Imenovani so za poštne oficijale poštne asistenti Anton Gerčko in Vladimir Jazbec pri pošti in brzojavnem ravnanstvu v Ljubljani. Franjo Držaj, Jernej Hočvar in Alojzij Jurgele pri računskem oddelku pošt. ravnanstva v Ljubljani, Stanko Gaberčič pri strok. računskem uradu l. v Ljubljani, Adolf Sadar pri vzdrževalnem oddelku za brzojav in telefon v Ljubljani; Zorko Kambič, Jožef Schager, Stefan Šaka pri poštne uradu Ljubljana I.; Miloš Ambrožič, Vladimir Bajuk, Peter Cezar, Ludovik Primosch, Ivan Stibilj, Anton Mak, Franjo Novak pri poštne uradu Ljubljana 2 in Julij Kuštrin pri poštne uradu Maribor l.; za poštne oficijale pošt. asistente Danica Kobal, Kristina Kokalj, Amalija Gliha, Mara Podboj pri poštne uradu Ljubljana l.

— Iz vet. službe. Višji živinozdravnik Hugon Turk v Ljubljani je imenovan za veterinarskega nadzornika v VIII. činovnem razredu državnih uradnikov. Višja živinozdravnika Pravoslav Rebek v Ljubljani in Ivan Demšar v Litiji sta pomaknjena v VII. činovni razred, višja živinozdravnika Ivan Fischer v Celju in Josip Rihar v Radovljici pa v VIII. činovni razred državnih uradnikov. Dr. Anton Schiffer je sprejet v državno službo za provizornega asistenta v X. činovnem razredu pri državnem kmetijsko-kemijskem zavodu v Ljubljani.

— V Krškem je dne 17. t. m. umrla gđ. Danica Šantel po dolgoletni mučni bolezni, ki jo je prenesla z uprav angelo udanostjo. Pokojnica, bivša učiteljica v Šolskem domu v Gorici, je bila vneta Jugoslovenka in je kazala mnogo sposobnosti za slikanje in glasbo. Ni ji bilo dano, da bi se posvetila temu poklicu, kajti omagale so njene roke v najlepši starosti. Maja meseca lanskega leta so pokopali njenega očeta, v Gorici občeznega profesorja A. Šantla, letos je maj pobral njegovo ljubljeno. Bodi ji lahka slovenska zemljica, ki jo je tako strastno ljubila!

— Smrtna kosa. Umrla je v Ljubljani, na Hrvaškem trgu št. 1, ga. Jera Mikel iz znane Podbojeve rodbine pri Sv. Petru. P. v m!

— Zaročil se je g. Josip Zupan z gđ. Poldko Primšar dne 18. t. m. Bilo srečno!

— Trgovsko in obrtno društvo v Ormožu priredi 5. junija 1921 obrtniški dan, na kar je sedaj vsa obrtna društva opozarjamo.

— Rimske Toplice nam javljajo, da je kopališče od 15. majnika odprto. Dosedanji posestniki gosp. Jelani Rački je uprava kopališča odvzeta, ter izkušnemu zdravniku balneologu predana. Kopališče je povsem je urejeno, toda za restavracija je gostilničar gospod Colaudi postavljen. Kopališče ima posebno železniško postajo »Rimske Toplice« (prva od Zidanega mosta proti Mariboru). Od kolodvora do kopališča je 5 minut hoda, pa se tudi lahko voz naroči. Prospekti, cenike in vse potrebne poizvedbe so pri ravnanstvu Rimskih Toplic na razpolago. Do 15. junija je 20% popust na cenah sobe, kopelji in zdraviliških pristojbin. Od 15. junija dalje svira godba.

Ministrski predsednik o Koroški in o luki Baroš.

Pašič je prepričan da dobimo Koroško južno od Drave

— Beograd, 18. maja. Današnje sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 16.20. Prečitale so se prošnje in priporočila, potem pa poročilo verifikacijskega odseka, da se izroči sodišču poslanec Angjelič.

Ministrski predsednik in ministar za zunanje stvari Nikola Pašič je odgovoril na vprašanje poslanca Kučiča o članku v listu »Morning Post« glede odstopa luke Baroš Reki. Rekel je, da ta vest ni resnična, da pa ne smatra za potrebno, da jo dementira. Prva reška cona je bila izpraznjena 9. maja, druga pa 14. maja. Dne 20. maja se bo sestala komisija za razmejitve, da se določi skupna mejna točka med Reko, Italijo in našo državo. Mi nismo stopili v nikakva pogajanja.

Na vprašanje poslanca Milana Milanovića o pomoči Vranglovi vojski je rekel g. Pašič, da nas begunci stanejo mesečno šest milijonov dinarjev za to, ker so vse druge države odrekle pomoč.

Na vprašanje poslanca Angelinovića o volitvah za takozvano konstituantno na Reki odgovori ministrski predsednik, da je ta stvar še vedno na dnevnem redu, toda ker vlada nima točnih podatkov o volitvah, ne more o tem ničesar odgovoriti. Potrebno je predvsem, da se te volitve priznajo.

Na vprašanje poslanca Jovana Jovanovića o izvedbi pogodb, ki so se sklenile z Nemčijo, Avstrijo in Bolgarijo, je odgovoril g. Pašič, da Nemčija ni izpolnila vseh obveznosti mirovne pogodbe in da je zato nastal znan konflikt. Naše zadržanje bo odvisno od splošnega zadržanja drugih zaveznikov. Nemčija je priznala svojo pripravljnost, da nam da vagoni in lokomotive, ter se sedaj razpravlja vprašanje transporta. Na drugo vprašanje poslanca Jovanovića o naših opravnih v Parizu, Varšavi in drugod, je poudaril g. Pašič, da za vojne naša poslaništva niso bila popolnoma tako, kakor bi bilo treba. Sedaj je prišlo do tega, da imajo nekatere države poslanike, pri nas pa so opravniki poslov. To ni redno stanje, toda obstaja danes več ali manj povsod. Na tretje vprašanje istega poslanca, kdaj bo poročal o zunanji politiki, odgovori ministrski predsednik, da vodi naša država skupno politiko z onimi državami, ki so bile z nami v vojni. Stojimo na stališču, da morajo naši sovražniki izpolniti obveznosti, katere so prevzeli. Vsako večje vprašanje moramo reševati v sporazumu z zavezniki.

O četrtem vprašanju posl. Jovanovića je izjavil ministrski predsednik Pašič:

Razmejitve z Avstrijo na Koroškem je navede težavna. Sprva smo bili prepričani, da bo plebiscit končno veljavno odločil o usodi celovške kotline, ki je gospodarsko in geografsko ena celota. Prvotno je bila določena na Koroškem samo ena glasovalna cona. Kasneje smo dosegli, da se je plebiscitno ozemlje razdelilo v dve coni. Prepričani smo bili, da bo izid ljudskega glasovanja ugoden za našo državo vsaj v coni A. Toda podlegli smo tudi v tej coni. Kako je prišlo do tega, še danes ni docela pojasnjeno. V bistvu smo morali priznati, da je bil plebiscit formalno pravilno izveden, povdarjali pa smo, da so se vršile pri plebiscitu na nasprotni strani velika nasilstva in sleparije, vsled česar smo pri razglasitvi izida ljudskega glasovanja vložili pri plebiscitni komisiji protest.

Ljudsko glasovanje je vključil v celoti neugodnemu rezultatu vendarle pokazalo, da se je pretežna večina prebivalstva na koroškem teritoriju na desnem bregu Drave izrekla za kraljevino SHS. Ker se je kasneje, ko se je izvršil plebiscit v Zgornji Sleziji, vključil takisto za Nemce ugodnem izidu ljudskega glasovanja v tej pokrajini, polavila v merodajnih krogih tendenca, da se prizna Poljski ozemlje s poljsko večino, deli, v katerih je večina prebivalcev glasovala za Nemčijo, pa Nemčiji. Je naša vlada storiла pri zavezniških vse potrebne korake, da se isto načelo uveljavi tudi za nas na Koroškem. Stvar še ni rešena in veleposlaniška konferenca se o tem vprašanju ni razpravljala. Mi stojimo krepko na stališču, da mora Koroška na desnem bregu Drave, kjer se je pretežna večina prebivalstva izjavila za nas, priključiti naši državi. Na drugi strani pa ne ugovarjamo temu, da bi se kraj na levem bregu Drave, kjer so bile večine za Avstrijo, ne pridružile avstrijski republiki. Dne 26. marca t. l. smo poslali veleposlaniški konferenci v Pariz noto, v kateri smo naglašali med drugim:

»Pri plebiscitu na Koroškem dne 10. oktobra 1920. je glasovalo za kraljevino SHS 15.278 glasovalnih upravičencev. Za Avstrijo pa 22.025. Kraljevina SHS je dobila na desnem bregu Drave 10.405 glasov, na levem bre-

gu pa 4874 glasov, dočim je bilo za Avstrijo na desnem bregu Drave oddanih samo 10.993 glasov.

Iz tega je razvidno, da se je na Koroškem južno od Drave pretežna večina prebivalstva izrekla za kraljevino SHS. V notu se na to vlada sklicuje na poudine točke saintgermenske mirovne pogodbe, katerih smisel podpira našo zahtevo, da se vse koroško ozemlje na desnem bregu Drave, ki tvori z našo državo narodno, zemljepisno in gospodarsko celoto, priključi k kraljevini SHS.

Ministrski predsednik Pašič je na to naglašal, da je kraljevska vlada veleposlaniško konferenco zaprosila, da reši koroško vprašanje v tem smislu, da se ob priliki razmejitve med našo kraljevino in Avstrijo določi kot naravna meja reka Drava in priključi ozemlje južno od Drave naši kraljevini. Ministrski predsednik je zaključil svoja izvajanja povdarjajoč: *Radujem se tem, da bo nam veleposlaniška konferenca priznala ozemlje, ki je po pretežni večini glasovalo za našo kraljevino. Ne moremo presoditi ali se bo Avstrija združila z Nemčijo, toda v interesu miru zahtevamo, da se nam da stvarne strategične meje nasproti Avstriji.* Smernice in avstrijske notitve gro za tem, da z vsemi sredstvi oslabi naš narodni življenjski poudaril, ki se zaračunava na most na Jadrani. Vsled tega se je vršila na Koroškem sistematična nemška kolonizacija. Ker so bili Nemci gospodarsko močnejši se je mnogo naših bratov na Koroškem iznevolilo svetemu narodu in utočilo v nemškem morju.

Kakor rečeno naša vlada je storiла svojo dolžnost ter poslala omenjeno noto veleposlaniški konferenci. Počakajmo sedaj na rešitev, ki bo, kakor se nadejamo, za nas ugodna. (Izvajanju ministrskega predsednika je vsa zbornica vzhajno pritrdila in plaskala.)

Skupščina je nato prešla na dnevni red. Poslanec Miloković (komunist) pravi, da so komunisti sovražniki buržuazije v vsaki obliki, toda ni vseeno, kako obliko ima država. Tako bi komunisti pristali na buržujsko republiko kakor na kraljevino. Glede imena države se odloči za »Jugoslavijo«. — Minister za konstituantno Trifković pravi v svojem govoru, da v ustavi ni debati ni bilo dovolj objektivnosti in resnosti. Po dolgi borbi je vendar začasno narodno predstavništvo sklenilo napreden volilni zakon, ki direktno zadovoljuje manjšino na škodo večine. Na podlagi tega je bil izdelan liberalen poslovnik, pri katerem je sodeloval tudi g. dr. Korošec. V ustavnem odboru, v katerem je vlada pokazala toliko naklonjenosti, pa je postopanje re gospode čudno. V novi ustavi, ki leži pred nami, se nahaja sodelovanje vseh strank v skupščini. Najboljši dokaz za to, da se je poizkušal sporazum, je vlada g. Pašiča, ki se je formirala takoj, vendar se ni so takoj popolnile vse listnice, in sicer samo zato, da bi moglo čim več skupin vstopiti v vlado. Govori o imenu države »Jugoslavija« ali »kraljevina SHS« in veli, da obe imeni označujeta ves narod. Hrvati pa morajo takoj od početka videti, da je to njihova lastna država, da so oni enaki gospodarji in da imajo enake pravice kakor Srbi in Slovenci. Na koncu govora veli, da ni nujno, da bi se sedaj brisala ta tri imena, ker bo itak sčasoma prevladalo jugoslovansko ime. Ravno sedaj, ko izdelujemo prvo svojo ustavo, je treba, da se v prvem členu nahajajo vsa tri imena. — Poslanec Trajković (republikanec) izjavja, da je za njegovo stranko glavno vprašanje oblika vladavine. Govori za ime »Jugoslavija«. — Poslanec Mitrić zagovarja ime »Jugoslavija«, ki naglašja, da je z glasovanjem v četrtak Srbija izvršila svojo veliko zgodovinsko nalogo kot Piemont našega naroda. V posameznostih ustave je mnogo stvari, ki bi se morale popraviti. Govori v svojem imenu z dovoljenjem kluba, kateremu pripada. Državi je treba dati eno ime in se mora zato to poglavje ustave vrniti ustavnemu odboru, da ga popolni. Vladni tekst je bil mnogo boljše kakor odborov tekst. Pod imenom »Jugoslavija« se nikakor ne more razumeti tudi Bolgarov, ker po njegovem mnenju niso Slovani.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

— Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo 22. t. m. se vrši dopoldne ob 9. živinorejska, ob 15. ur železniška anketa. Ker je stvar v trgovskem in gospodarskem oziru zelo važna, je železni mnogo-brojne udeležbe.

— Pevsko društvo »Slavija« Viš-Glince vabi vse zavedno občinstvo na veliko spomladansko veselico, ki se vrši v nedeljo dne 22. maja 1921 na senčnatem vrtu gostilne g. Novaka na Viču. Na veselici sodeluje polnoštevilna mengeška godba.

Najnovejša poročila.

PRED ODLOČILNIMI DO-GODKI NA KOROŠKEM?

— Dunaj, 18. maja. Solnograške politične stranke so se samo deloma udale pritisku s strani zveznega kancelarja dr. Mayerja in koroških odposlancev. Salzburgski deželni zbor je imel dne 17. t. m. svojo sejo, na kateri je sicer sklenil, da se napovedano ljudsko glasovanje glede priključitve k Nemčiji ne vrši 29. maja, pač pa je izvolil permanentni odsek, kateremu je naročil, da glasovanje glede priključitve izvede v najkrajšem roku ter izid tega glasovanja sporoči potom pristojnih oblastev zvezi narodov v Ginevi. Na Dunaju je ta sklep Salzburgske deželne zbornice povzročil veliko konsternacijo, ker se računava s tem, da bo sedaj antanta izvajala posledice ter pooblastila Jugoslavijo, da zasede Koroško. V vladnih krogih so prepričani, da je najmanj desni breg Drave za Avstrijo izgubljen, ker ni dvomiti, da bo veleposlaniška konferenca v Parizu ugodno rešila jugoslovanski ugovor proti koroškemu plebiscitu.

DELNI IZID VOLITEV V ITALIJI.

— Rim, 19. maja. Glavni skrutiniji bodo končani tekom tega tedna in uradno objavili izidi volitev. Po dosedanjih poročilih so znani volilni rezultati iz 433 volilnih okrajev in manjka še 109 rezultatov. Izid je dosedaj sledeči: 121 socialistov, 104 nacionalnih demokratov, 109 klerikalcev, 48 naprednjakov (Giolittijancev), 21 fašistov, 15 komunistov, 8 republikancev, 5 jugoslovanov in 4 Nemci. Ostali izidi bistveno ne bodo spremenili slike rimskega parlamenta. Vladne stranke so dosedaj pridobile le 163 mandata. V zvezi s klerikalci ima Giolittijeva vlada 272 mandata.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek, 19. maja: Bobrov kožuh. Po znižanih cenah. Izven.
Petek, 20. maja: Zaprti.
Sobota, 21. maja: Elga. Red C.
Nedelja, 22. maja: Mrakov. Izven.
Ponedeljek, 23. maja: Elga. Red E.

Opera:

Četrtek, 19. maja: Vepa Vida. Red A.
Petek, 20. maja: Carmen. Red A.
Sobota, 21. maja: Zaprti.
Nedelja, 22. maja: Dalibor. Gostovanje g. Julija Betteta. Red B.
Ponedeljek, 23. maja: Zaprti.

— Glasbena Matica priredi v soboto 21. t. m. na čast udeležnikom kongresa Udruženja jugoslovanskih inženirjev in arhitektov koncert s sodelovanjem pevskega zbora Glasbene Matice in pomnoženega orkestra kr. Narodnega gledališča v Ljubljani. Spored bo obsejal kot glavne točke največje slovensko izvirno skladbo Sattnerjevo »V pepelnici« notiz, ki je dosegla na torkovem Matičnem koncertu po soglasnem mnenju strokovne kritike popoln uspeh. Izvajalo se bo tudi Rubinsteinovo »Jutro« z moškim zborom in orkestrom, vmes pa se bodo izvajale priljubljene jugoslovanske narodne pesmi. Del seže je rezerviran za udeležence kongresa. Vstopnice se prodajajo v trafiki v Prešernovi ulici. Opozarjamo oni del občinstva, ki pri zadnjem koncertu ni mogel vstopnic več dobiti, na ta koncert.

— Recitacijski večer. Radi tehničnih ovir se odpove recitacijski večer g. Silvestra Skerla, ki je bil napovedan za danes 19. t. m. ob 8. večer v Mestnem domu. — Literarna sekcija »Preporoda«.

Sokolstvo.

— Veselični odbor za slavnostno otvoritev Sokolskega doma na Viču ima sejo v četrtek dne 19. maja t. l. ob 8. uri zvečer v društveni sobi. Bratje, udeležite se seje polnoštevilno, da čim veličastnejše proslavimo naš najlepši dan — otvoritev lastnega doma.

Gospodarske vesti.

BORZE.

—d Zagreb, 18. maja. Berolin 220 do 224,50, Budimšte 61—63, Italija 712 do 718, London 515—520, Novi Jork, kabel, 126,50—127, Novi Jork, ček, 124,50—125,50, Pariz 1100—1110, Praga 192,75—193,50, Švica 2325—2350, Dunaj 22,95—23,05. Valute: ameriški dolarji 123—124, avstrijske krone 23—24, carski rublji 51—56, češkoslovaške krone 192—200, napoleondori 0—440, nemške marke 226—227, romunski lei 224 do 228, italijanske lire 695—700.

—d Dunaj, 18. maja. Devize: Amsterdam 19,575—19,675, Zagreb 423 do 427, Beograd 1686—1706, Berolin 933 do 939, Budimšte 260,50—263,50, Bukarešta 950—960, London 272,50 do 279,25, Milan 3005—3025, Novi Jork 546 do 550, Pariz 4620—4660, Praga 804 do 810, Sofia 667,50—677,50, Varšava 61,50—63,50, Curih 9,775—9,825. Valute: ameriški dolarji 542—546, bolg. lei 655—665, nemške marke 938—944, angl. funti 2150—2170, francoski franki 4600 do 4640, holandski guldinari 19,475 do 19,575, italijanske lire 3005—3025, jugoslov. dinarji tisočaki 1680—1700, stotaki 1670—1690, poljske marke 62,50 do 64,50, rom. lei 937,50—947,50, carski rublji 172—179, švicarski franki 9,700

ITALIJANSKA GROZDOJEJSTVA V ISTRI.

— Reka, 18. maja. Po Koprščini in Piranščini gore naše vasi, zažagane od fašistovskih kazenskih ekspedicij, naši ljudje se trumoma zapirajo, strahovito pretepejo v zaporedih, dokler vsled bolečin ne priznajo, ako ravno popolnoma nedolžni tega, kar zahtevajo od njih mučitelji, da so ali ubili kakega fašista ali pa da so streljali nanje in na vojaštvo. Mnogo naših ljudi je mrtvih, drugi beže trumoma proti meji, ali pa se potikajo po gozdovih, kakor zveri. V celih okrajih naših ljudi je vse te dni niso spali, ali pa so prenočevali na prostem. Južna Istra je popolnoma odrezana in od tam sploh ni čuti, kaj se godi. Gotovo pa je tam še huje kot drugod.

Enaka grozodejstva se pripravljajo tudi na Gorškem, med tem ko je v tržaški okolici že sedaj položaj precej podoben onemu v Istri.

Najstrašnejše je, da je to najbrž šele začetek velikopoteznega uničevanja in trebljenja našega življa na Primorskem.

IZGREDI RADI ZGORNJE SLEZIJ.

— Frankfurt, 19. maja. Centrum, socialisti in demokrati so večeraj priredili velik protestni shod za Gor. Slezijo. Komunisti pa so ta shod razbili. Na shodu so bili hudi pretepi. Bilo je več ranjenih ter je slednjič močna javna straža napravila red in mir.

BORBE V ZGORNJI SLEZIJ.

— Berolin, 19. maja. Boji v Gorenji Sleziji se nadaljujejo. Nemci so s svojimi obmejnimi stražami zasedli mesto Kleinwitz. Pri Ratiborju trajajo luti boji. Poljaki so tam dobili ojačenja. Nemci skušajo Ratibor zavzeti.

do 9.750, češkoslovaške krone 804—811.
—d Curih, 18. maja. Berolin 9,625, Holandija 200,50, Novi Jork 556, London 22,27, Pariz 47,30, Milan 30,80, Bruselj 47,30, Kodanj 100,50, Stockholm 151, Madrid 176, Kristijanija 92, Buenos Aires 175, Praga 8,10, Varšava 0,66, Zagreb 4,225, Budimpešta 2,70, Bukarešta 9,95, Dunaj 1,375.

— g Finančna vest iz Italije. Poleg družb Ansaldo in Fiat igra v železni industriji Italije veliko vlogo akcionarsko društvo Ilva (latinsko imo za otok Elba). Svoje naprave ima v raznih krajih kraljevine ter se je za vojske hkratu z drugimi podjetji močno razširilo. Dne 4. maja t. l. je imelo to podjetje izredni občni zbor. Glasom poročil švicarskih listov iz Milana je upravni svet presenetil delničarje z novico, da je družba izgubila ves delniški kapital v znesku 300 milijonov lir in da rezervni fond v vrednosti 125 milijonov lir. Katastrofa vzbuja tem večjo pozornost, ker je bila 25. marca t. l. redna skupščina delničarjev, kateri se je predložila bilanca za preteklo leto, ki je izkazovala dobiček 8,2 milijonov lir. Svota se je odkazala v fond za kurzne izpremembe. Delničarji so tirjali pojasnila za tako hitro izpremembo v stanju premoženja. Upravni svet je sumničnje, da gre za krivotvorenje bilanc prošlega leta, odločno zavrnili. Resnična kriza v italijanski železni industriji da datira stoprav od početka letošnjega leta. Občutovati se je začela že prej, ali njene uničujoče posledice da so se uveljavile šele v tekom tega leta in zadele podjetje v jedru. Upravni svet je izjavil, da bo moral v kratkem stavljati konkretne predloge za sanacijo podjetja, ker so velike banke ponudile svojo pomoč. Občni zbor ni odobrnil predloženega poročila ter zahteval, da vodstvo čimprej skliče nov zbor delničarjev. Poročilo odpira žalostno perspektivo za bodočnost italijanske težke industrije. Nas zanimajo zategadelj, ker so udeleženi podjetniki tiste finančne skupine, katera je svojo interesno sfero poiskala tudi v naši železni industriji.

—g Tržne cene v Mariboru. Volovsko mesto I. vrste 27 K, II. vrste 25 K; krave, bik, telice 24 K; teleče meso I. vrste 25 K, II. vrste 23 K; prašičje meso I. vrste 32 K; slanina, sveža 42 do 46 K, prekajena 52 do 76 K; mast 46 do 50 K; prekajeno meso 42 do 46 K; piščanec, majhom, 30 do 35 K, velik 40 K; kokoš 40 K; raca 50 K; gos 80 do 150 kron; surovo maslo 88 K; kuhano maslo 75 K; mleko l 4 do 6 K; jajce K 1,80 do 2,20; staro vino 36 do 48 K, novo 28 do 40 K; olje 52 K; pšenica 10 K; riž 9 K; ječmen 8 K; oves 5 K; pšenična moka št. 0 K 17, I. vrste 16 K, 2. vrste 13 do 14 K; kaša 11 K; ješprenj 10 K; ajdova moka I. vrste 18 K, II. vrste 16 K; hlebec belega kru

